

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ім. Б. Д. Гаврилишина

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ННІМВ

ім. Б. Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. проректора з

науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Комунікативний дискурс»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 052 «Політологія»

Освітньо-професійна програма «Міжнародні та регіональні політичні комунікації»

Кафедра політології та філософії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	2	3	28	28	3	8	83	150	3

31.08.2023
[Signature]

Тернопіль ЗУНУ 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ від 15.05.2022 р., протокол № 9

Робочу програму склала: завідувачка кафедри політології та філософії ЗУНУ, д. філос. н., професорка Т. Чолач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувачка кафедри

Тетяна ЧОЛАЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 052 «Політологія» протокол №_1_ від 29.08. 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності

Олег РУДАКЕВИЧ

Гарант ОП

Володимир ТОМАХІВ

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Комунікативний дискурс»**

1. Опис дисципліни «Комунікативний дискурс»

Дисципліна «Комунікативний дискурс»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни Дисципліна циклу нормативних Мова навчання Українська мова
Кількість залікових Модулів – 4	спеціальність 052 «Політологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Бакалавр	Лекції: <i>Денна – 28</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 83</i> <i>Тренінг, КПЗ – 8</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 3</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – іспит

2. Мета і завдання дисципліни «Комунікативний дискурс»

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей до набуття знань в галузях комунікативістики та дискурсовістики, які розглядаються як елементи культури, розширюють світогляд, виховують особистість та роблять внесок у загальний розвиток індивіда.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- навчити студента працювати із серйозною науковою літературою, осмислювати концепції, теорії і категорії наукової дисципліни;
- навчити студентів визначати типи дискурсу, структурувати дискурс відповідно до одиниць його членування на рівні мікро- і макроструктури;
- застосовувати адекватну термінологію і концептуальний апарат у власних дослідженнях;
- використовувати методи дискурсивного аналізу у власній науковій роботі;
- показати можливість застосування знань із теорії дискурсу на практиці (при вивченні комунікативних процесів тощо).
- підготувати висококваліфікованих фахівців, які повинні багато знати і вміти працювати в нових і складних умовах інформаційного суспільства.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Здатність виявляти, аналізувати, досліджувати взаємозв'язок політико-правових та соціокультурних процесів.

Розуміння сутності політичних комунікацій та комунікативних технологій та їх структури, видів, форм.

Здатність застосовувати політологічні знання та знання суміжних наук для забезпечення комунікації у політичній сфері.

Здатність виявляти, аналізувати та прогнозувати проблеми у сфері міжнародних та регіональних політичних комунікацій, що проявляються в умовах глобалізації та нової регіональної політики.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни: «Філософія», «Політологія (Вступ у спеціальність)», «Історія та культура України», «Українська мова за професійним спрямуванням».

2.5. Найменування програмних результати навчання, досягнення яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

Використовувати отримані знання з основ регіональних та міжнародних політичних комунікацій та суміжних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Спроможність виявляти, аналізувати та прогнозувати проблеми у сфері міжнародних та регіональних політичних комунікацій, що проявляються в умовах глобалізації та нової регіональної політики.

3. Програма навчальної дисципліни: «Комунікативний дискурс»

Змістовий модуль 1. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен

Тема 1. Комунікація: генезис, сутність, визначення та ознаки

Виникнення та пояснення терміну і поняття «комунікація». З'ясування ролі комунікації у житті людини. Дослідження історії розвитку комунікації, розуміння комунікації різними науками, еволюції визначення комунікації. Вивчення ознак комунікації та її основних положень.

Література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
5. Beck K. Kommunikationswissenschaft. Konstanz: UVK, 2019. 246 S.
6. Merten K. Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen: Westdeutscher Verlag, 2019. 690 S.

Тема 2. Функції, типи, форми і моделі комунікації

З'ясування функціонального аспекту комунікації. Визначення класифікаційних типів комунікації. Дослідження моделей комунікації, основних її положень, функцій комунікації та її значення.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Видавничий центр «Академія», 2019. 344 с.
2. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
3. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
4. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.

Тема 3. Місце і роль комунікаторів, комунікантів та аудиторії у комунікативному процесі.

Визначення елементарних компонентів. Дослідження засобів комунікації та їх розуміння. З'ясування місця та ролі комунікаторів, комунікантів та аудиторії на основі різних наукових підходів.

Література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
5. Brisard F. Introduction: The epistemic basis of deixis and reference. Grounding: The Epistemic of Deixis and Reference. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 2019. P. xi—xvi.
6. Brown P., Fraser C. Speech as a marker of situation. Social Markers in Speech. Cambridge : CUP, 2019. P. 33—62.
7. Deleuze G., Guattari F. A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia: Transl. by B. Massumi. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2019. 610 p.
8. Dijk T.A., van. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. New York : Cambridge University Press, 2018. 267 p.
9. Dijk T.A., van. Introduction: Discourse and Domination. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2018. P. 1—26.
10. Halliday M.A.K. Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning. L. : Arnold, 2018. 260 p.

Тема 4. Зародження, розуміння та ознаки дискурсу

З'ясування поняття дискурсу різними науками. Визначення терміну «дискурс». Дослідження типів дискурсів.

Література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
5. Bhatia V. K. Analysing genre: Language use in professional settings. London: Longman, 2018. 246 p.
6. Dijk T.A. van Studies in the Pragmatics of Discourse. The Hague: Mouton, 2018. 331p.

Тема 5. Комунікативний дискурс в сучасному просторі

Розуміння комунікативного дискурсу різними науковими школами. Дослідження комунікативного дискурсу як основної категорії.

Література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
5. Дзикович О. В. Лінгвопрагматичний аспект телевізійного дискурсу (на матеріалі текстів німецькомовних анонсів ток-шоу): дис. ... канд.. філол.. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2019. 19 с.
6. Habermas J. Theorie der Kommunikativen Handelns. Zur Kritik der funktionalistischen. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2019. 640 S.

Тема 6. Комунікативний дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні

Асоціювання комунікативного дискурсу з різними проявами комунікації. Вивчення причин різноманітних трактувань комунікативного дискурсу. Дослідження ролі комунікативного дискурсу в організації засобів мовного коду.

Література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2019. 344 с.
2. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
3. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
4. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
6. Романюк І.В. Вербальні та невербальні складники діалогічного мовлення мовців (на матеріалі прозових творів І. Нечуя-Левицького). Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки. Мовознавство: Збірник наукових праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. С. 79-85.
7. Brown G. Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 288p.

8. Dijk T. A. van. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: Sage Publications, 2018. 384 p.: <http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm>

9. Haverkate H. The Syntax, Semantics, and Pragmatics. Amstardam: John Benjamins Publishers Co, 2019. 235 pp

10. Kajetzke L. Diskurs als Konzept der Soziologie. Wissen im Diskurs: Ein Theorienvergleich von Bourdieu und Foucault. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2018. 199 S.

11. Leech G.N. Principles of pragmatics. L.: Longman, 2019. 250p.

12. Schmidt, Siegfried (Hrsg.): Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen: Westdeutscher Verlag, 2018. 690 S.

13. Winkler E. Linguistische Analyse kommunikativer Strategien zur Erzeugung von Intimität in Interviewgesprächen des Österreichischen Rundfunks. Frankfurt am Main, 2019. 243 S.

Змістовий модуль 2. Особливості сучасного комунікативного дискурсу

Тема 7. Концепції дискурсу.

Вивчення концепцій дискурсу (семіотична, прагматична діалогічна концепція, французька, лондонська та франкфуртська школа). Дослідження Бірмінгемської групи дискурс-аналізу (Дж. Сінклер, М. Култард, М. Монтгомері, В. Едмондсон, М. Стабз та ін.), критичного та етнографічного аналізу дискурсу. З'ясування етнометодологічного, конwersaційного та інтеракціонального напрямів дискурсології. Аналіз політичного дискурсу (М. Фуко, Р. Водак, Т. ван Дейк, О. Шейгал, Г. Яворська й ін.).

Література:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К. : Довіра, 2019. 205 с.

2. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2019. 349с.

3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. К., 2019. 392 с.

4. Foote Joe S. Television Access and Political Power. The Networks, the Presidency and the «Loyal Opposition». Praeger, N. Y. London, 2019.

Тема 8. Структура та одиниці дискурсу. Типи дискурсу.

Дослідження мовленнєвих актів як одиниці дискурсу. Інтерактивні кроки (ходи) як одиниці діалогічного дискурсу. Вивчення проблеми рівневої стратифікації дискурсу. Дослідження комунікантів як

складників дискурсу, їхніх типів та структуру свідомості, типу жанрудискурсу. З'ясування типології дискурсу Г. Почепцовим.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2019. 248 с.
2. Старикова О.М., Ткачук-Мірошніченко О.Є. Імплікації в дискурсі. Вісник Харківського національного ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія на межі тисячоліть. 2019. № 471. С. 246-249.
3. Dijk T.A. Introduction: Discourse analysis as a new cross-discipline. Handbook of Discourse Analysis. Disciplines of Discourse. L.: Academic Press, 2015. Vol. 1. P. 1-10.

Тема 9. Моделювання дискурсу

Вивчення семіотичних моделей як передумова моделювання дискурсу (діада та тріада мовного знаку стоїків, модистів, тетратомія знаку Ч. Пірса, модель Ч. Морріса, модель комунікативного знаку К. Бюлера, модель Р. Піотровського та О. Шингарьової, технічні моделі К. Шеннона, У. Вівера). Дослідження сучасних комунікативних моделей. З'ясування особливостей дискурсивної категорії, концепції категорій дискурсу В. Карасика і В. Макарова, рівнів і типів інтеракції, ксіом та законів інтеракції (Х. Грайс, Дж. Ліч, Й. Стернін й ін.). З'ясування конверсаційного, прагматичного та нормативного аналізу, контент-аналізу. Дослідження когнітивного моделювання дискурсу.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2019. 344с.
2. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
3. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
4. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.

Тема 10. Дискурс у сфері "наблік рілейшнз"

Вивчення основних завдань дискурсу у сфері "наблік рілейшнз", основних функцій дискурсу у сфері "наблік рілейшнз". Дослідження ролі дискурсу у сфері "наблік рілейшнз" у створенні позитивного іміджу.

Література:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: К.: Академія, 2019. 342 с.
2. Карпчук Н.П. Адресованість в офіційному та неофіційному англomовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): Монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2019. 162 с.
3. Trent Judith S. and Friendenberg Robert V. Political Campaign Communication Principles and Practices. Praeger, 2019.

Тема 11. Політичний дискурс

З'ясування ролі аргументації в політичному дискурсі. Вивчення політичного дискурсу як об'єкту наукового аналізу. Дослідження впливу політичного дискурсу на розвиток політики.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови: історія лінгвофілософських учень: підручник. К.: Академія, 2018. 240 с.
2. Дерік І.М. Просодичні особливості дискурсу інформаційних повідомлень ділової тематики в Інтернеті: Автореф. ... канд. філол. Наук. Донецьк, 2019. 20 с.
3. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Київ, 2019. С.43.
4. Озадовська Л. Мова у контексті діалогу. Філософська думка. 2019. №3. С.26.
5. Duranti A. Sociocultural dimensions of discourse. Disciplines of discourse. Handbook of Discourse Analysis. L.: Academic Press, 2019. Vol. 1. P. 193-230.

Тема 12. Рекламний дискурс

З'ясування завдань рекламного дискурсу, основних рис рекламного дискурсу. Вивчення рекламного дискурсу як об'єкту наукового аналізу.

Література:

1. Бацевич Ф. Специфіка деонтичного дискурсу апофатичного богослів'я. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2019. С.5-9.
2. Шевченко І.С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці. Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія Філологія. Київ, 2019. Т. 12. № 1. С.44-49
3. Шевченко І.С., Морозова О.І. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія. Харків: Констант, 2019 С. 21–28.

4. Яворська Г.М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс. Мова, культура, влада. К.: Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, 2019. 286 с.

Тема 13. Етикетний дискурс

З'ясування основних ознак та завдань етикетного дискурсу. Вивчення ролі етикетного дискурсу в житті людини та суспільства.

Література:

1. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. К.: ВЦ «Київський університет», 2019. 308с.
2. Серажим К.С. Термін «дискурс» у сучасній лінгвістиці. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2019. С. 7-12.
3. Шевченко І.С. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія. Харків: Константа, 2019. С. 233 – 236.
4. Harris Z. S. Discourse analysis: A sample text. Language. 2019. Vol. 28. P. 1-30; 474-494.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Комунікативний дискурс»

(денна форма навчання)

<i>Кількість годин</i>					
	Лекц	Практ занят.	Самос. Робота	Інд ро б	Контр заходи
Змістовий модуль 1. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен					
<i>Тема 1.</i> Комунікація: генезис, сутність, визначення та ознаки	2	2	7		Тести, питан
<i>Тема 2.</i> Функції, типи, форми і моделі комунікації	2	2	7		Проблемні завдання
<i>Тема 3.</i> Місце і роль комунікаторів, комунікантів та аудиторії у комунікативному процесі.	2	2	7		Тести, питан
<i>Тема 4.</i> Зародження, розуміння та ознаки дискурсу	2	2	7		Реферати
<i>Тема 5.</i> Комунікативний дискурс в сучасному просторі	2	2	7	1	Тести, питан
<i>Тема 6.</i> Комунікативний дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні	2	2	7		Тести, питан
Змістовий модуль 2. Особливості сучасного комунікативного дискурсу					
<i>Тема 7.</i> Концепції дискурсу.	2	2	7		Проблемні завдання
<i>Тема 8.</i> Структура та одиниці дискурсу. Типи дискурсу.	2	2	7	1	Тести, питан
<i>Тема 9.</i> Моделювання дискурсу	2	2	7		Реферати
<i>Тема 10.</i> Дискурс у сфері "паблік рілейшнз"	2	2	7		Проблемні завдання
<i>Тема 11.</i> Політичний дискурс	4	4	7	1	Проблемні завдання
<i>Тема 12.</i> Рекламний дискурс	2	2	5		Тести, питання
<i>Тема 13.</i> Етикетний дискурс	2	2	1		Тести, питання
Разом	28	28	83	3	

5. Тематика семінарських занять

Змістовий модуль 1. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен

Семінарське заняття 1.

Тема 1: Комунікація: генезис, сутність, визначення та ознаки

Мета: пояснити термін та поняття «комунікація», її роль у житті людини, ознаки та основні поняття

Питання семінару:

1. Роз'яснення терміну і поняття «комунікація».
2. Роль комунікації у житті людини.
3. Історія розвитку комунікації.
4. Комунікація у різних науках та еволюція її визначення.
5. Ознаки комунікації. Основні положення.

Рекомендована література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч.посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
5. Beck K. Kommunikationswissenschaft. Konstanz: UVK, 2019. 246 S.
6. Merten K. Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen: Westdeutscher Verlag, 2019. 690 S.

Семінарське заняття 2.

Тема 2: Функції, типи, форми і моделі комунікації

Мета: пояснити функціональний аспект комунікації, її класифікаційні типи комунікації, моделі, основні положення та функції комунікації.

Питання семінару

1. Функціональний аспект комунікації.
2. Класифікаційні типи комунікації.
3. Моделі комунікації. Основні положення. Функції комунікації.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Видавничий центр «Академія», 2019. 344 с.

2. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.

3. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.

4. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч.посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.

5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.

Семінарське заняття 3.

Тема 3: Місце і роль комунікаторів, комунікантів та аудиторії у комунікативному процесі.

Мета: пояснити засоби комунікації, елементарні компоненти, місце і роль комунікаторів, комунікантів та аудиторії на основі різних підходів.

Питання семінару:

1. Елементарні компоненти.
2. Засоби комунікації.
3. Місце і роль комунікаторів, комунікантів та аудиторії на основі різних підходів.

Рекомендована література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.

2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.

3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч.посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.

4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.

5. Brisard F. Introduction: The epistemic basis of deixis and reference. Grounding: The Epistemic of Deixis and Reference. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 2019. P. xi—xvi.

6. Brown P., Fraser C. Speech as a marker of situation. Social Markers in Speech. Cambridge : CUP, 2019. P. 33—62.

7. Deleuze G., Guattari F. A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia: Transl. by B.Massumi. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2019. 610 p.

8. Dijk T.A., van. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. New York : Cambridge University Press, 2018. 267 p.

9. Dijk T.A., van. Introduction: Discourse and Domination. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2018. P. 1—26.

10. Halliday M.A.K. Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning. L. : Arnold, 2018. 260 p.

Семінарське заняття 4.

Тема 4: Зародження, розуміння та ознаки дискурсу

Мета: пояснити визначення терміну «дискурс» у різних науках та його типи.

Питання семінару:

1. Поняття дискурсу у науках.
2. Визначення терміну «дискурс».
3. Типи дискурсів.

Рекомендована література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
5. Bhatia V. K. Analysing genre: Language use in professional settings. London: Longman, 2018. 246 p.
6. Dijk T.A. van Studies in the Pragmatics of Discourse. The Hague: Mouton, 2018. 331p.

Семінарське заняття 5.

Тема 5: Комунікативний дискурс в сучасному просторі

Мета: пояснити розуміння комунікативного дискурсу у різних наукових школах та комунікативний дискурс як основну категорію.

Питання семінару:

1. Комунікативний дискурс у різних наукових школах.
2. Комунікативний дискурс як основна категорія.

Рекомендована література:

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
2. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
3. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
4. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.

5. Дзикович О. В. Лінгвопрагматичний аспект телевізійного дискурсу (на матеріалі текстів німецькомовних анонсів ток-шоу): дис. ... канд.. філол.. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2019. 19 с.

6. Habermas J. Theorie der Kommunikativen Handelns. Zur Kritik der funktionalistischen. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2019. 640 S.

Семінарське заняття 6.

Тема 6: Комунікативний дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні

Мета: пояснити причини різноманітних трактувань комунікативного дискурсу, його роль в організації засобів мовного коду.

Питання семінару:

1. Асоціювання комунікативного дискурсу з різними проявами комунікації.
2. Причини різноманітних трактувань комунікативного дискурсу.
3. Роль комунікативного дискурсу в організації засобів мовного коду.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2019. 344 с.
2. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
3. Гончарук-Чолач Т. Інтенції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
4. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
6. Романюк І.В. Вербальні та невербальні складники діалогічного мовлення мовців (на матеріалі прозових творів І. Нечуя-Левицького). Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки. Мовознавство: Збірник наукових праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. С. 79-85.
7. Brown G. Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 288p.
8. Dijk T. A. van. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: Sage Publications, 2018. 384 p.: <http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm>
9. Haverkate H. The Syntax, Semantics, and Pragmatics. Amstardam: John Benjamins Publishers Co, 2019. 235 pp
10. Kajetzke L. Diskurs als Konzept der Soziologie. Wissen im Diskurs: Ein Theorienvergleich von Bourdieu und Foucault. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2018. 199 S.
11. Leech G.N. Principles of pragmatics. L.: Longman, 2019. 250p.
12. Schmidt, Siegfried (Hrsg.): Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen: Westdeutscher Verlag, 2018. 690 S.

13. Winkler E. Linguistische Analyse kommunikativer Strategien zur Erzeugung von Intimität in Interviewgesprächen des Österreichischen Rundfunks. Frankfurt am Main, 2019. 243 S.

Семінарське заняття 7.

Тема 7: Концепції дискурсу

Мета: пояснити концепції дискурсу, Бірмінгемську групу дискурс-аналізу, критичний та етнографічний аналіз, етнометодологічний, конwersаційний та інтеракціональний напрям дискурсології.

Питання семінару:

1. Концепції дискурсу (семіотична, прагматична діалогічна концепція, французька, лондонська та франкфуртська школа).
2. Бірмінгемська група дискурс-аналізу (Дж. Сінклер, М. Култард, М. Монтгомері, В. Едмондсон, М. Стабз та ін.).
3. Критичний та етнографічний аналіз дискурсу.
4. Етнометодологічний, конwersаційний та інтеракційний напрям дискурсології.
5. Аналіз політичного дискурсу (М. Фуко, Р. Водак, Т. ван Дейк, О. Шейгал, Г. Яворська й ін.).

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К. : Довіра, 2019. 205 с.
2. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2019. 349с.
3. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. К., 2019. 392 с.
4. Foote Joe S. Television Access and Political Power. The Networks, the Presidency and the «Loyal Opposition». Praeger, N. Y. London, 2019.

Семінарське заняття 8.

Тема 8: Структура та одиниці дискурсу. Типи дискурсу

Мета: пояснити мовленнєві акти як одиниці дискурсу, інтерактивні кроки (ходи) як одиниці діалогічного дискурсу, проблемурівневої стратифікації дискурсу, комунікантів як складників дискурсу, їхні типи і структуру свідомості.

Питання семінару:

1. Мовленнєві акти як одиниці дискурсу. Інтерактивні кроки (ходи) як одиниці діалогічного дискурсу.

2. Проблема рівневої стратифікації дискурсу. Комуніканти як складники дискурсу, їхні типи і структура свідомості.

3. Тип і жанр дискурсу. Типологія дискурсів Г. Почепцова.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2019. 248 с.

2. Старикова О.М., Ткачук-Мірошніченко О.Є. Імплікації в дискурсі. Вісник Харківського національного ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія на межі тисячоліть. 2019. № 471. С. 246-249.

3. Dijk T.A. Introduction: Discourse analysis as a new cross-discipline. Handbook of Discourse Analysis. Disciplines of Discourse. L.: Academic Press, 2015. Vol. 1. P. 1-10.

Семінарське заняття 9.

Тема 9: Моделювання дискурсу

Мета: пояснити семіотичні та сучасні комунікативні моделі, специфіку дискурсивної категорії, рівні і типи інтеракції, її аксіоми та закони, когнітивне моделювання дискурсу

Питання семінару:

1. Семіотичні моделі як передумова моделювання дискурсу (діада та тріада мовного знаку стоїків, модистів, тетратомія знаку Ч. Пірса, модель Ч. Морріса, модель комунікативного знаку К. Бюлера, модель Р. Піотровського та О. Шингарьової, технічні моделі К. Шеннона, У. Вівера). Сучасні комунікативні моделі.

2. Специфіка дискурсивної категорії. Концепції категорій дискурсу В. Карасика і В. Макарова. Рівні і типи інтеракції. Аксіоми та закони інтеракції (Х. Грайс, Дж. Ліч, Й. Стернін й ін.).

3. Конверсаційний, прагматичний та нормативний аналіз, контент-аналіз. Когнітивне моделювання дискурсу.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2019. 344с.

2. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.

3. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.

4. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч.посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.

5. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.

Семінарське заняття 10.

Тема 10: Дискурс у сфері "наблік рілейшнз"

Мета: пояснити основні завдання та функції дискурсу у сфері "наблік рілейшнз", його роль у створенні позитивного іміджу

Питання семінару:

1. Основні завдання дискурсу у сфері "наблік рілейшнз".
2. Основні функції дискурсу у сфері "наблік рілейшнз".
3. Роль дискурсу у сфері "наблік рілейшнз" у створенні позитивного іміджу.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: К.: Академія, 2019. 342 с.
2. Карпчук Н.П. Адресованість в офіційному та неофіційному англomовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): Монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2019. 162 с.
3. Trent Judith S. and Friendenberg Robert V. Political Campaign Communication Principles and Practices. Praeger, 2019.

Семінарське заняття 11.

Тема 11: Політичний дискурс

Мета: пояснити роль аргументації в політичному дискурсі, його вплив на розвиток політики

Питання семінару:

1. Роль аргументації в політичному дискурсі.
2. Політичний дискурс як об'єкт наукового аналізу.
3. Вплив політичного дискурсу на розвиток політики.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови: історія лінгвофілософських учень: підручник. К.: Академія, 2018. 240 с.
2. Дерік І.М. Просодичні особливості дискурсу інформаційних повідомлень ділової тематики в Інтернеті: Автореф. ... канд. філол. Наук. Донецьк, 2019. 20 с.
3. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Київ, 2019. С.43.
4. Озадовська Л. Мова у контексті діалогу. Філософська думка. 2019. №3. С.26.
5. Duranti A. Sociocultural dimensions of discourse. Disciplines of discourse. Handbook of Discourse Analysis. L.: Academic Press, 2019. Vol. 1. P. 193-230.

Семінарське заняття 12.

Тема 12: Рекламний дискурс

Мета: пояснити основні завдання та риси рекламного дискурсу

Питання семінару:

1. Завдання рекламного дискурсу.
2. Основні риси рекламного дискурсу.
3. Рекламний дискурс як об'єкт наукового аналізу.

Рекомендована література:

1. Бацевич Ф. Специфіка деонтичного дискурсу апофатичного богослів'я. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2019. С .5-9.
2. Шевченко І.С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці. Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія Філологія. Київ, 2019. Т. 12. № 1. С.44-49
3. Шевченко І.С., Морозова О.І. Дискурс як мисленнево-комунікативна діяльність. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія. Харків: Констант, 2019 С. 21–28.
4. Яворська Г.М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс. Мова, культура, влада. К.: Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, 2019. 286 с.

Семінарське заняття 13.

Тема 13: Етикетний дискурс

Мета: пояснити основні ознаки та завдання етикетного дискурсу, його роль в житті людини та суспільства.

Питання семінару:

1. Основні ознаки та завдання етикетного дискурсу.
2. Роль етикетного дискурсу в житті людини та суспільства.

Рекомендована література:

1. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. К.: ВЦ «Київський університет», 2019. 308с.
2. Серажим К.С. Термін «дискурс» у сучасній лінгвістиці. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2019. С. 7-12.
3. Шевченко І.С. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія. Харків: Константа, 2019. С. 233 – 236.
4. Harris Z. S. Discourse analysis: A sample text. Language. 2019. Vol. 28. P. 1-30; 474-494.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою КПЗу.

Метою виконання КПЗу є: закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок і їхнього використання у своїй професійній діяльності. При виконанні КПЗу студент повинен продемонструвати вміння в сфері науково-дослідної діяльності, роботи з готовими матеріалами, вміння творчого й оригінального вирішення поставлених завдань.

КПЗ виконується самостійно кожним студентом на основі опрацьованої літератури. КПЗ оформляється у відповідності до встановлених вимог.

КПЗ повинен містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:

- назву університету;
- назву кафедри;
- назву навчальної дисципліни;
- номер академічної групи;
- дату подачі РГР викладачеві на перевірку - день, місяць, рік.

2. Зміст.

3. **Вступ.** Вступ розкриває сутність, стан наукового завдання і його значення. Тут же вказують мету й завдання дослідження.

4. **Основна частина.** Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам роботи.

5. **Висновки.** У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. **Список літератури.** Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається в такому порядку:

- нормативно-правові акти (Конституція України, Закони, ГОСТ, ДСТУ й т.д.);
- використана література (у т. ч. періодична);
- література на іноземних мовах;
- Інтернет джерела з обов'язковою позначкою, яка інформація міститься на цьому сайті (порталі). Не припустиме посилання пошуків на сайти.

7. **Вимоги до оформлення.** Шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, лівє - 25 мм, правє - 15 мм.

Орієнтовний перелік тем КПЗів

1. Семіотичні погляди Ч. Пірса, Ч. Морріса, У. Еко.
2. Прагматична концепція Х. Грайса і Дж. Ліча.
3. Французька традиція аналізу дискурсу (Е. Бенвеніст, М. Фуко, М. Пеше, Р. Барт та ін.).
4. Лондонська соціолінгвістична школа Дж. Фьорса і М. Холлідея. Франкфуртська школа (Ю. Хабермас).
5. Лінгвістична антропологія у США. Наративний аналіз (В. Пропп, У. Лабов, Х. Фрай, Дж. Брунер).
6. Теорія мовленнєвих актів К. Бюлера, Дж. Остіна, П. Стросона, Дж. Сьорля. Концепція діалогічності М. Бахтіна.
7. Бірмінгемська група дискурс-аналізу (Дж. Сінклер, М. Култард, М. Монтгомері, В. Едмондсон, М. Стабз та ін.).
8. Критичний аналіз дискурсу (Т. ван Дейк, Н. Феркло, Дж. Гі, М. Камерон, Т. Дант, П. Бурдьє й ін.).
9. Етнографічний напрям аналізу дискурсу (Д. Хаймз, М. Егер, В. Чен, Н. Бесньє, А. Дуранті, В. Франк, С. Кох й ін.).
10. Етнометодологічний напрям дискурсології (Г. Гарфінкель).
11. Конверсаційний аналіз (Х. Сакс, Е. Щеглов, Г. Джефферсон, Дж. Херітедж й ін.).
12. Інтераціональна соціолінгвістика (Дж. Блум, Дж. Гамперц, Х. Коултман, Д. Таннен).
13. Аналіз політичного дискурсу (М. Фуко, Р. Водак, Т. ван Дейк, О. Шейгал, Г. Яворська й ін.).
14. Дискурсивна психологія. Когнітивні дослідження дискурсу (Т. ван Дейк).
15. Мовленнєві акти як одиниці дискурсу.
16. Інтерактивні кроки (ходи) як одиниці діалогічного дискурсу. Жанр дискурсу в аспекті лінгвогенології.
17. Проблема рівневої стратифікації дискурсу.
18. Комуніканти як складники дискурсу, їхні типи і структура свідомості.
19. Контекст і конситуація. Канал комунікації.
20. Текст як складник дискурсу, типи текстів, текстові категорії.
21. Комунікативний шум як складник дискурсу.
22. Комунікативний регістр і стиль. Комунікативний смисл.
23. Паравербальні засоби дискурсу (кінеми) та їхні типи.
24. Тип дискурсу і жанр (зразок) дискурсу.
25. Тип дискурсу і стиль мовлення.
26. Типологія дискурсів Г. Почепцова. Типи дискурсу за сферами спілкування.
27. Характеристика ознак різних типів дискурсів за О. Шейгал.
28. Семіотичні моделі як передумова моделювання дискурсу (діада та тріада мовного знака стоїків, модистів, тетратомія знака Ч. Пірса, модель Ч. Морріса, модель комунікативного знака К. Бюлера, модель Р. Піотровського та О. Шингарьової).
29. Технічні моделі К. Шеннона, У. Вівера.
30. Сучасні комунікативні моделі теорії інформації.
31. Комунікативні моделі Р. Якобсона, Ю. Лотмана, У. Еко.
32. Прагмалінгвістичні моделі Е. Атаяна, І. Сусова.
33. Діалогічна модель комунікації.

34. Концепції категорій дискурсу В. Карасика і В. Макарова. Текстово-дискурсивні категорії.
35. Інтеракція як головна категорія дискурсу. Рівні і типи інтеракції.
36. Аксиоми та закони інтеракції (Х. Грайс, Дж. Ліч, Й. Стернін й ін.).
37. Польові методи інтеракційної соціолінгвістики. Контент-аналіз.
38. Когнітивне моделювання дискурсу. Когнітивна карта дискурсу.
39. Теорія концептуальних графів Дж. Сиви, риторичних структур У. Манна та С. Томпсон, супер- і макроструктур Т. ван Дейка.
40. Прагматичний аналіз комунікації. Прагматограма діалогової комунікації.

7. Самостійна робота

1. Порівняти визначення терміну «комунікація» з різних джерел спираючись на різні наукові парадигми. Прокоментувати опрацьований матеріал, законспектувати 5 визначень.

2. Проінтерпретувати види і типи комунікації у світлі сучасних теорій, спираючись на її основні функції. Опрацювати та проілюструвати на парі (групова робота) конкретний приклад акту комунікації з наведенням конкретних мовленнєвих ситуацій.

3. Підготувати діалоги, що розкривають мовленнєві ролі учасників повсякденної комунікації та продемонструвати умови їх зміни.

4. Порівняти визначення терміну «дискурс» з різних джерел, спираючись на різні наукові парадигми. Прокоментувати опрацьований матеріал, законспектувати 5 визначень.

5. Порівняти поняття «мова» і «мовлення», дати власне визначення обома поняттями, розкриваючи суть кожного з них прикладами.

6. Навести приклади мовленнєвих актів у різних соціальних сферах інституційної комунікації.

7. Опрацювати додатковий матеріал, що глибше розкриває сучасні концепції дискурсів, переходячи за посиланнями: <http://zinki.ru/book/filosofiya-v-sovremennom-mire/teoriya-rechevyh-aktov/> <http://study-english.info/article067.php> <http://www.infolex.ru/P036.html> <http://homepages.tversu.ru/~ips/Pragmg.html> http://www.ggau.by:8888/downloads/%D0%9A%D0%9D%D0%9E%D0%A1%D0%9C_2011/7.pdf Занотувати завдання, які ставляться перед ними.

8. Навести приклади різних комунікативних стратегій та тактик у рекламному, політичному та етикетному дискурсах.

9. Навести приклади різних сучасних комунікативних моделей дискурсу.

10. Занотувати основні поняття, якими оперує сучасний дискурс у сфері "публік рілейшнз", та прокоментувати їх застосування у повсякденному житті

11. Занотувати основні поняття, якими оперує сучасний політичний дискурс, та прокоментувати їх застосування у повсякденному житті.

12. Занотувати основні поняття, якими оперує сучасний рекламний дискурс, та прокоментувати їх застосування у повсякденному житті.

13. Занотувати основні поняття, якими оперує сучасний етикетний дискурс, та прокоментувати їх застосування у повсякденному житті.

8. Тренінг з дисципліни

Навчальний тренінг: вимоги та умови проведення

Тренінг: є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умов і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Взірець тренінгу:

«Мова в політиці та політика в мові»

Цільова група: політики, державні службовці, політтехнологи, експерти, громадяни

Мета тренінгу: надання базових знань та навичок щодо ролі мови у розвитку політики

Тривалість тренінгу: 4 години.

Орієнтовна програма:

- Поняття мови, особливості її застосування у політиці.
- Форми та методи впливу мови на розвиток політики.
- Роль мови в українській політиці.
- Роль української політики у розвитку мови.

Цільова аудиторія:

- Молоді, активні, амбітні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.
- Хто мріє і хоче здійснити свої мрії.
- Хто ставить перед собою цілі і має намір обов'язково їх досягнути.
- Хто хоче бути успішним, щасливим і корисним.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Засоби масової інформації в політичному житті суспільства» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

Методи навчання

Поєднання лекційних, семінарських і практичних занять із роботою в малих групах. Написання есе. Колективні та індивідуальні презентації. Диспути, дискурси. КППЗ. Тренінг. Методи – «світове кафе», «акваріум». Фокус-групи. Підготовка аналітичних доповідей.

Форми оцінювання

Поточний контроль (семінарські (практичні) заняття, тести) модульний контроль (самостійне опрацювання тем, дискусій, підготовка індивідуальних презентацій, підготовка аналітичних доповідей, усне і письмове опитування, ректорська контрольна робота, виконання КППЗ, тренінг), семестровий контроль (екзамен).

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Комунікативний дискурс” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1 (тема 1-5)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен) (тема 1-10)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 10 балів=60 балів) 2. Письмова робота = 40 балів	1. Усне опитування під час заняття (7 тем по 10 балів=70 балів) 2. Письмова робота = 30 балів	1. Написання КППЗ, яке включає вибір теми, складання плану, написання роботи = 60 балів 2. Захист КППЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких = 40 балам, а у підсумку = 80 балів 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали = 20 балам

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійні засоби	1-10
2.	Презентації до лекцій та семінарів	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2019. 344 с.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К.: Довіра, 2019. 205 с.
3. Бацевич Ф. Специфіка деонтичного дискурсу апофатичного богослів'я. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2019. С .5-9.
4. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2019. 248 с.
5. Бацевич Ф.С. Філософія мови: історія лінгвофілософських учень: підручник. К.: Академія, 2018. 240 с.
6. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Політична соціологія: навчальний посібник. Тернопіль: «Економічна думка» ТНЕУ, 2018. 276с.
7. Гончарук-Чолач Т. Іntenції дослідження соціальної нерівності та стратифікації: від античності до сьогодення. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2020. Вип 157 (№6). С. 35-41.
8. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства: навч.посіб. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 252 с.
9. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К., 2020. 254 с.
10. Дерік І.М. Просодичні особливості дискурсу інформаційних повідомлень ділової тематики в Інтернеті: Автореф. ... канд. філол. Наук. Донецьк, 2019. 20 с.

11. Дзикович О. В. Лінгвопрагматичний аспект телевізійного дискурсу (на матеріалі текстів німецькомовних анонсів ток-шоу): дис. ... канд.. філол.. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2019. 19 с.
12. Загнітко А.П. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк: ДонНУ, 2019. 194 с.
13. Карпчук Н.П. Адресованість в офіційному та неофіційному англomовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): Монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2019. 162 с.
14. Космеда Т. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2019. 349 с.
15. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика. Київ, 2019. С.43.
16. Озадовська Л. Мова у контексті діалогу. Філософська думка. 2019. №3. С.26.
17. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. К.: ВЦ «Київський університет», 2019. 308 с.
18. Романюк І.В. Вербальні та невербальні складники діалогічного мовлення мовців (на матеріалі прозових творів І. Нечуя-Левицького). Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки. Мовознавство: Збірник наукових праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. С. 79-85.
19. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. К., 2019. 392 с.
20. Серажим К.С. Термін «дискурс» у сучасній лінгвістиці. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2019. С. 7-12.

21. Старикова О.М., Ткачук-Мірошниченко О.Є. Імплікації в дискурсі. Вісник Харківського національного ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Іноземна філологія на межі тисячоліть. 2019. № 471. С. 246-249.
22. Шевченко І.С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці. Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія Філологія. Київ, 2019. Т. 12. № 1. С.44-49
23. Шевченко І.С. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія. Харків: Константа, 2019. С. 233 – 236.
24. Шевченко І.С., Морозова О.І. Дискурс як мисленнєво-комунікативна діяльність. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: Монографія. – Харків: Констант, 2019 С. 21–28.
25. Яворська Г.М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс. Мова, культура, влада. К.: Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні, 2014. 286 с.
26. Beck K. Kommunikationswissenschaft. Konstanz: UVK, 2019. 246S.
27. Bhatia V. K. Analysing genre: Language use in professional settings. London: Longman, 2018. 246 p.
28. Brisard F. Introduction: The epistemic basis of deixis and reference. Grounding: The Epistemic of Deixis and Reference. Berlin, N.Y.: Mouton de Gruyter, 2019. P. xi—xvi.
29. Brown G. Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 288p.
30. Brown P., Fraser C. Speech as a marker of situation. Social Markers in Speech. Cambridge : CUP, 2019. P. 33—62.
31. Deleuze G., Guattari F. A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia: Transl. by B.Massumi. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2019. 610 p.

32. Dijk T. A. van. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London: Sage Publications, 2018. 384p.: [http:// psyberlink.flogiston.ru/ internet/ bits/ vandijk2.htm](http://psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm)

33. Dijk T.A. Introduction: Discourse analysis as a new cross-discipline. Handbook of Discourse Analysis. Disciplines of Discourse. L.: Academic Press, 2019. Vol. 1. P. 1-10.

34. Dijk T.A. van Studies in the Pragmatics of Discourse. The Hague: Mouton, 2018. 331p.

35. Dijk T.A., van. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. New York : Cambridge University Press, 2018. 267 p.

36. Dijk T.A., van. Introduction: Discourse and Domination. N.Y.: Palgrave Macmillan, 2018. P. 1—26.

37. Duranti A. Sociocultural dimensions of discourse. Disciplines of discourse. Handbook of Discourse Analysis. L.: Academic Press, 2019. Vol. 1. P. 193-230.

38. Foote Joe S. Television Access and Political Power. The Networks, the Presidency and the « Loyal Opposition». Praeger, N. Y. London, 2019.

39. Habermas J. Theorie der Kommunikativen Handelns. Zur Kritik der funktionalistischen. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 2019. 640 S.

40. Halliday M.A.K. Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning. L. : Arnold, 2018. 260 p.

41. Harris Z. S. Discourse analysis: A sample text. Language. 2019. Vol. 28. P. 1-30; 474-494.

42. Haverkate H. The Syntax, Semantics, and Pragmatics. Amstardam: John Benjamins Publishers Co, 2019. 235 pp

43. Kajetzke L. Diskurs als Konzept der Soziologie. Wissen im Diskurs: Ein Theorienvergleich von Bourdieu und Foucault. Wiesbaden : VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2018. 199 S.

44. Leech G.N. Principles of pragmatics. L.: Longman, 2019. 250p.

45. Merten K. Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen: Westdeutscher Verlag, 2019. 690 S.

46. Schmidt, Siegfried (Hrsg.): Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in die Kommunikationswissenschaft. Opladen: Westdeutscher Verlag, 2018. 690 S.

47. Trent Judith S. and Friendenberg Robert V. Political Campaign Communication Principles and Practices. Praeger, 2019.

48. Winkler E. Linguistische Analyse kommunikativer Strategien zur Erzeugung von Intimität in Interviewgesprächen des Österreichischen Rundfunks. Frankfurt am Main, 2019. 243 S.

Інформаційні ресурси:

Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info>

Wikipedia. <http://www.wikipedia.org>

Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>

Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>

Онлайн Енциклопедія Кругосвет [http:// www. krugosvet.ru/ taxonomy / term/ 33](http://www.krugosvet.ru/taxonomy/term/33)

Офіційний сайт телеканалу “Інтер“ www.inter.ua

Офіційний сайт телеканалу “1+1” www.1plus1.tv

Офіційний сайт Першого національного каналу (УТ-1)
www.1tv.com.ua

Офіційний сайт української мережі новин “Кореспондент”
www.korrespondent.net

Офіційний сайт інтернет-газети “ForUm” www.for-ua.com

Агенство ділової інформації “Контекст” www.context-ua.com

Незалежне аналітичне агенство “Главред” www.glavred.info

<http://medialaw.kiev.ua/>

<http://osvita.mediasapiens.ua/>

<http://pravo-media.at.ua>

<http://imi.org.ua/law>

<http://www.coe.kiev.ua/>

www.globalpr.org

www.online-pr.com

www.pr-dialog.com

www.pronline.ru

www.propr.com.ua

www.reklamaster.kiev.ua